

28

EPISTOLA
DE
CONNVBII MENTIS ET CORPORIS
EXCELLENTIA

QVA
SVMME REVERENDO ET PERINLVSTRI DOMINO
DOMINO

**CHRISTOPHORO
A TAVBENHEIM,**

DYNASTAE IN BEDRA, LEIHE ET SCHALKENDORFF.
DOMINO IN BRAVNSDORFF, SCHORTAV, EBERSRODE,

GRAEFFENDORFF, LVNSTAEDT ET MOEKERLINGEN
ECCLESIAE CATHEDRALIS, QVAE NVMBV^RG^I EST
CANONICO SPLENDIDISSIMO

MAECENATI GRATIOSISSIMO
FESTVM NVPTIARVM DIEM

CVM NVPTA
SPLENDIDISSIMA GENEROSISSIMAQVE
VIRAGINE

**IVLIANA LVDOVICA
IOANNIS PETRI DE LVDEWIG**

POTENTISSIMI PORVSSORVM REGIS

CONSILIARII INTIMI

DVCATVS MAGDEBVRGICI ET ACADEMIAE HALENSIS

CANCELLARII

PROFESSORIS IVRIVM AC HISTORIARVM PRIMARII
ORDINIS ICTORVM PRAESIDIS

DOMINI HEREDITARII IN BENDORFF PREZ ET GATTERSTAEDT

FILIA SEXVS SVI ORNAMENTO

CELEBRANTI

INTER PIA VOTA GRATVLANTVR

M. IOANNES GEORGIVS HASSKERLL

ET

M. IOANNES CHRISTOPHORVS KATERBAV

ECCLESIAE BRAVNSDORFF. ET LEIHENS. PASTORES.

1 NVMBV^RG^I, TYPIS BALTH. BOSSOEGELH, PRIV. TYPOGR.

128

ERISTOLA
DE
CONNYBU MENTIS ET CORPORIS
EXCELLENTIA

AV
SVMME REVERENDO ET PERNITISSIMI DOMINO
DOMINO

CHRISTOPHORO A TAVENNERII

DYNASTAE IN BERA, LEIFE ET SCHWALENDORF
LORDI IN BAVARIA COMITATU BAVARIE
CANTONIS BAVARIE ET MONTENAPOLIS
ECCLESIAE CATHEDRAE QUAE WYMBURG EST
CANTONIS SPLENDISSIMO
VENERABILISSIMO
FESTVM NVPTIARVM DIEM
CVM NVPTA
SPLENDISSIMA BAVARIE
VIRGINE

IVLIANA LVDVIG

IOANNIS PETRI DE LVDVIG
TOTISSIMI PORVORVM REGIS
CONSILIARI INFINI
DVCATVS MAGDEBVRGICVS ACCESSARIE HALENSIS
CANTONIS
PROFESSORIS IVRVM AC HISTORIARVM PRIMUM
ORDINIS ICTORVM PRASIDIS
DOMINI LIBERTATIS IN BAVARIA REGIS ET CATHEDRAE
FILIA SEXVS SVAI ORNAMENTIS
CANTONIS
INTER TIBI VOTA GRATVLANTVR
M. IOANNES GEORGIVS HASSERLL
M. IOANNES CHRISTOPHORVS KATERVA
ECCLESIAE BAVARIE ET TIBI NVPTORVM

NUMERVS, TIBI DACTI, BAVARIE, TIBI, PROCE

Quod felix faustum atque fortunatum esse
iubeat
potentissimus rerum fator, DEVS!

Salve lux faustissima, auspicatissima! qua
MAECENATI nostro faces ex sanctissima spon-
sione nuptiales gratulabundi praeferimus. Inrita
numquam, MAECENAS GRATIOSISSIME, nostra
vota fuerunt, quae pro confirmata salute, sacra-
tissimoque TVO flore publici iuris facta sunt.

Crescit quippe cum annis TVA felicitas, et inlustrior in dies ef-
fulget; quod coelestis bonitatis documentum est, quae nostris
precibus, et conceptis votis non fatigatur, ut quiescat, aut desi-
nat bene facere. Quot enim NOMINIS TVI splendor perstrin-
xit prouincias, tot esse TE et gratiosissimum, et non doctis-
simum solum noscunt, sed et euectum supra seculi genium, ceu
θαυμα venerantur. Quam ob rem ad gloriam GENERIS splen-
didissimam, ad ingenium politioribus litterarum studiis forma-
rum, ad iudicium, quod verborum encomia superare videtur,
edecumatum, ad philosophiam, quae alias ad mediam, pullatam-
que turbam fere relegatur, ad tot exercitationes litterarum mo-
numentis editas, ad miram linguarum eruditionisque peritiam,
ad tot praedia, quae supra sorrem aetatis iam iam possides, ad
DOMVM CAPITVLI NVMBVRGENSIS coruscantem, ad tanta
denique virtutum praemia, non tenuibus epistolis, sed quae so
honorifica annalium mentione pia mente celebranda stupescunt.

X 2

Hanc

Hanc TVAM fama inclutam conditionem status excipit aduentitius : sanctum videlicet , vti vocant *Constitutiones Criminales* , matrimonium ; quod aequi rerum aestumatores , iugalibus taedis praelucentibus , vere suspiciunt . Fortunatis enim TIBI iungis nuptiis dulcissimam TVAM ecce ! IULIANAM LVDOVICAM , ex perinlustri gente LVDEWICIANA , SPONSAM inlibatam , exsuperantique forma , et splendidissimis dotibus VIRAGINEM .

Quod tori foedus insigni cum exstet rei publicae commodo ; honesta , MAECENAS incomparabilis , nos , (quibus olim vsus es praeceptoribus , nunc autem et clientes habes , et fortis admiratores) cepit ambitio , ingenue , pro eo atque par est , de connubii TVI publico nomine gaudendi solemnibus . Exultat gaudium , prorumpit laetitia , gestit animus vota proferre , nec intra pectorum latebras contineri hoc auspiciousimo die patitur . Verum enim vero priusquam submissa pietate vota nuncupamus , quo nuptiarum celebritas atque pompa secunde procedant ; pace TVA , PATRONE GRATIOSISSIME , nostram de *Connubii mentis et corporis excellentiam* circumcis et absolutis commemorationibus , exponemus sententiam .

Ea est hominum praestantia , omnique nostra miratione celebrationeque maior diuinitas , vt veteres hominem *Ψυχη Ψυχη* merito dixisse videantur . Sive enim diuinae mentis latebras , recessusque abditos scruteris ; sive stupendi corporis machinam longe artificiosissimam consideraueris ; sive denique animum aduerteris admirabili illi , humanae cognitione superiori vnioni , qua diuersissimae mentis et corporis substantiae inuicem coniunguntur : explicando naturali hoc connubii mysterio nondum sufficit totius humani generis coniuncta sagacitas . Mentis rationes si excuseris , profecto intelliges , vnam nostram mentem plura complecti , quam vniuersorum corporum infinitam varietatem . Etenim , quae et quanta illa vis est , qua Dei , mentium , corporum , totius mundi perfectiones inruentur , atque cognoscimus ? Quis non miretur sensuum sagacitatem ? Quis memoriae , qua praeterita

terita cogitando menti nostrae repraesentamus, rationes ita reddidit, ut nostrae aut admirationi, aut curiositati fecerit satis? Quis copiam illam idearum locupletissimam, quam exhaurire cogitando nemini licet, ad adcuratius quoddam examen reuocauit umquam, quin plures ideas sentiat, quam quarum numerum inire possit?

Quis existimaret, umquam fieri posse, nisi id, experientia quotidiana duce, et proprio nostro sensu teste perciperemus, ut summae, maximae, infinitae, immensae mentis natura, perfectionesque tam viuis, tamque conlustrantibus coloribus in nostra mente adumbrarentur? Quis deinde humanam illam virtutem propius umquam spectauit, qua ideas infinitas infinita quadam ratione inuicem aut coniungere nouimus, aut segregare, quin in mirationem quamdam nostrae mentis abriperetur? Quis naturale illud cognatumque cunctis hominibus verae beatitatis desiderium aut sensit, quin magnopere fuerit admiratus? aut admiratus fuit, quin summum quoddam sapientissimumque Numen esse intellexerit, cui soli omnium excellentissimam hanc nostrae mentis facultatem referamus acceptam? Quis libertatis naturam umquam perspexit, quin sua sponte fateretur, plura adhuc longe esse, quae de ea nesciat, quam quae vera iam scientia complexus fuerit? Quis, non dicam verbis, sed vel cogitationibus complecti potest adfectuum aut multitudinem, aut naturam, aut usum? Quae quidem nostrae mentis admiranda excellentia fecit, ut veteres philosophi aut particulam quamdam diuinae mentis nostram, aut diuini saltem generis naturaeque adfirmarint. Cui quippe non notum est illud ARATI ab ipso PAVLLO laudatum: *τὸ γὰρ καὶ γένος εἶμεν?* Licet vero temere diuinam cum nostra mente commiscuerint, confuderintque: id tamen a nemine puto in dubium vocari posse, in hoc adspectabili mundo nihil esse, (si a sola diuina mente discesseris,) nostra mente aut nobilius, aut admirabilius, aut diuinius. Quod si deinde mirandam illam humani corporis fabricam, quod si infinita partium discrimina, quod si singulorum membrorum figuram, machinationem, pulchritudinem intuearis: aut captum te profecto non ratione tantum,

rum, verum etiam sensibus esse oportet, aut tantam in his elegantiam, sapientiam, artemque tantam, tamque luculentam senties, quantam inficiaberis te capere posse cogitando, ne dicam, verbis describere? Quis nescit, quantum laboris in eo consumserint, qui cultellis artificiose corporum nostrorum intima rimati sunt nostrae naturae venatores ruspantes? Quis autem ignoravit, quam multa adhuc sint, quae perspicacissimorum Medicorum effugerint aciem? Attamen in tam immensa minimarum partium multitudine nihil est, quod temere nobis ceu frustra concessum esse unquam dixeris. Nihil superuacaneum, nihil, quod a nostri corporis perfectione possit abesse. Pol! saepe numero felices illos praedicamus, quibus datum est, haec sapientissimi NVMINIS miracula intueri, insatiabilique quadam voluptate, quae, ex iucundissimis his, praefentis ubique DEI, vestigiis dilucida fati exstant, ad summi NVMINIS et admirationem et cultum perfundi. Noueramus quondam medicum, quem rudes aliquando isralepticon amara fugillatione per risum ac per iocum perperam contemserunt, Boerhauium τον μακαριτην, vna qui quadam diecula symboli loco dissectum adhibuerit humani corporis cadaver, hac cum inscriptione sapientissima: *Hinc Athee!* Negauerat enim, fieri posse, ut contemplari quis haec, et perspicere possit, quin praesentissimum in his DEVM oculis ipsis vsurpet. Hinc Pythagorici humanum corpus σοφωτατης Φυσεως τεχνημα verissime declamant. Et PLVTARCHVS ille sapientiae promus condus, humanae humani corporis pulchritudinem καλλιστον ειναι θεαμα rectissime dixit.

Quae quidem haecenus recensuimus, ita ea sunt industria, ita magna, simulque diuina, ut nihil liceat homini hoc in adspectabili mundo (solam perfectissimam summi NVMINIS mentem, ad quam artificiosissime formatam expressamque nostram constat, hic excipimus) aut intelligere, aut fingere augustius, nihil magnificentius, nihil suspectu dignius. Sed illud humanae sapientiae mysterium inuolutum, quod ex artissima mentium nostrarum cum corporibus coniunctione prostat, atque adparet, ipsa etiam admiratio-

miratione admirabilis intuetur. Quis enim vel primis labris humanae sapientiae disciplinas gustavit, quin maxima Theologorum illa, Philosophorumque de huius unionis rationibus certamina intellexerit. In tria potissimum diuotiorum discrimina viri sapientes disceserunt. Alii nimirum naturali quadam vi, et corpus in mentem, et mentem in corpus agere finxerunt; alii: systema quoddam causarum, quas vocant, occasionalium, tradiderunt; alii denique ingeniose excogitatam harmoniam praestabilitam nobis probare fategerunt. Illi vero ea tradiderunt, quae omni mentium corporumque naturae recte cognitae manifestissime aduersari perhibentur. In istis autem iidem ferre nequeunt, quod diuinam virtutem ab occasionibus externis excitari, mouerique inepte fingant, et independentissimum adeoque DEVM a rerum conditarum motu arbitrioque suspendant. Restat LEIBNITIANA, WOLFIANAQUE harmonia praestabilita, quam qui sectantur, conquistissimis sic adornatam rationibus commendant, vt *μισοσοφες* potius, quam *Φιλοσοφες* aestumandos esse legamus, qui praebatam adeo sententiam haecenus contumeliis erant vexaturi. Quo enim sunt ingenii stupore dicunt, cum infallibilem aeternamque diuinam praescientiam admittant, non intelligunt, eiusmodi praescientiae locum esse non posse sine praestabilita quadam inperitis iudicibus exosa adeo harmonia.

Sed haec haecenus. Adducebamur ad qualemcumque huius reiterationem eo gaudio, quo perfundimur ex iucundissima harmonia, quae, MAECENAS GRATIOSISSIME, TVVM inter coniugale connubium, (quo, IVSTINIANO teste, nihil in rebus mortalium perinde venerandum est,) eiusque excellentiam intercedit. Nam quemadmodum omnium omnino mortalium haec est communis obligatio, vt gaudiis Procerum plaudentes occinant; quidni cum HALA propter Salam, NVMBVRGVMQVE, PARENTES, FRATER, SORORES, CONSANGVINEI, et AFFINES summae dignitatis coniuinae, quid? quod omnis vndique VICINIA inter communes plausus certatim nuptiales TVAS ferias concelebrent,

lebrent, clientes plauderemus? Haec inter solemnia tacere, vota solemniter non nuncupare, nefas foret ac religio. Maiores nostri, cum spes longas prorogarent, dixerunt: *Deus ex ysvato neio dai*. Simulacris enim Deorum suscepta vota, et litteris consignata, ad genia adhibebant, quae non prius resoluebantur, quam inpetratis iis, quae vouendo precati fuerant. Absit pagana superstitio. Non genibus simulacri alicuius, sed memoriae diuinae, aeternaeque curae ac praestabilienti providentiae infingimus, quae vota pro salute TVA nuptiali hoc auspiciatissimo die facimus. Romanum marmor coronatos tauros, sacerdotem Gabino vestitu, mactatores cum suis malleis ostendit, et unum canistros cum fructibus fustolentem, et plures alios ritus, quibus pagani homines in sacris suis utebantur. Misit, quae sunt impia, quae profana potius, quam sacra sunt censenda; christiano ritu nostra vota faciemus, nostra sacra peragemus, non taurum, non porcam adducentes: sed ex SUPREMI omnium rerum PARENTIS voluntate numquam infaustum certe captamus augurium. Supplices igitur, quod in coelis habitat, NVMEN deueneramus, ut sua beniguitate et clementia TIBI, Patrone gloriosissime, *ipsique Sponsae lectissimae* propitium velit adesse, et benedictionis supernae torrentibus in virisque verticem effusus, saluos, fartos, tectos, atque beatos animo et corpore per conplures annos conseruare. Faxit JEHOVA, ut, quod hoc die VTERQUE nexuerunt, vinculum, nullis aduersatibus disfoluatur; sed acceptum sibi probatumque sit! quo ipso in futura quoq; vita sanctissima animorum coniunctio atque harmonia continuabitur. Sic precamur, atque vouemus, sic votum nostrum ex sincero clientum pectoris adfectu profectum suscipiat DEVS O. M.; et nos, et omnes, qui nobiscum conspirant, eius iubeat esse damnatos. Addicunt auspicia coeli. Ita iustice, MAECENAS, felicitati TVAE, et summis bonis, quae coelo debes, ac virtuti TVAE perpetuo lactare. Ita vale in gem TVAM et publicam rectissime, nosque, si demerebimur, non dilige, sed ama. Dedimus in Museis nostris.

VII. Non. Augusti c16ccxxxii.

78 M 496

ULB Halle 3
001 618 148

TA-506
K118
B17

28

EPISTOLA
DE
CONNVBII MENTIS ET CORPORIS
EXCELLENTIA

SVMME REVERENDO ET PERINLVSTRI DOMINO
DOMINO

CHRISTOPHORO
A TAVBENHEIM,

DYNASTAE
DOMINO
GR.
ECCLESIAE
CAN

FEST

SPL

IVLI

IOAN

PO

DVCATVS M

PROFESSO

OR

DOMINI HERE

FILIA

IN

M. IC

M. IOAN

ECC

1 NVMBVR

CHALKENDORFF,
EBERSRODE,
ERLINGEN
VMBVRGI EST
ISSIMO
IMO
M DIEM
MAQVE
OVICA
VDEWIG
REGIS
MIAE HALENSIS
RVM PRIMARI
ESIDIS
T GATTERSTAEDT
MENTO
INTVR
SSKERLL
KATERBAV
PASTORES.
PRIV. TYPOGR.

